

Pivní zákon a Skok přes kůži

(Podle článků Ing. Hany Martiníkové a Ing. Petra Miervy - HGF, VŠB - TU Ostrava, materiálů, uveřejňovaných na webovských stránkách Spolku Prokop Příbram a článků z časopisu Hornické listy.)

Studentský národ na báňských akademiích a vysokých školách měl vždy dost času, vtipu a prostoru, starostí se mu dostávalo v míře jen nezbytně nutné, a navíc měl k dispozici starodávné hornické tradice. Ty hrály v životě studentů významnou roli. Úzkostlivě bylo střeženo, aby byly předávány v původním nezměněném podání a provedení vždy dalším a dalším mladším generacím. Hlavní starodávné hornické tradice byly povýšeny na slavnosti a byly neodlučně spjaty se všemi významnými událostmi. A to dalo vzniku pravidlům, kterými se tyto slavnosti řídí. K dodržování těchto pravidel byl v dávných dobách ustanoven čestný úřad perkmistra veselých slavností hornických, kterým bylo uděleno právo konání na základě listu vydaného Václavem, králem českým, vydaného na Horách Kutných v den Lucie, v měsíci Oktobru, léta páně 1383. Z těchto pravidel vzniká posléze zákon zvaný pivní.

Pivním zákonem se nazývá souhrn oněch zákonů a ceremonií hornicko-hutnických, většinou starobylých, kterých je třeba přísně dbáti k udržení pořádku a povznesení nálady při slavnostním hornickém zasedání nazývaném „šachták“. Mezi slavnostní zasedání samozřejmě dlužno počítat i Skok přes kůži, jako nezávaznou hru s velmi přísnými pravidly. A právě tato pravidla přiváděná ad absurdum dodávají šachtákům a Skokům přes kůži jejich jedinečnost.

Počátky slavnosti Skoku přes kůži jsou někde v 19. století. Kůže (flek) byl původně kožený kus přišitý na hornickou kytli, na níž si horník při práci v dole sedal. Jako slavnostní část oděvu byla pak kůže na kytli nošena i na tzv. hornických parádách. Skokem přes kůži dokazoval nováček, že je hoden studovat hornictví nebo hutnictví na báňské akademii.

Celé slavnosti předcházela pečlivá příprava nováčků – lišáků, fuksů – na vše to, co je čeká. Zejména je musel starší akademik – kantor – naučit všem hornickým písním. Odpoledne se shromáždili lišáci na společné večeři v některém z hostinců. Byli oděni do tradičních hornických kytlí a dlouhých kalhot, na hlavě měli lodičku – šachmici – a v ruce havířský kahan.

Účastníci v sále sedí u „tablic“ - řad stolů, zpravidla tři až čtyř podle velikosti sálu. V čele stolu sedí „slavný vysoký mistr“, který má tablici na starost. Hlásí se o slovo, uděluje napomenutí, dbá na klid a pořádek, srovnané sklenice od piva a podobně. V popředí sálu je prezidiální tablice – zpravidla zde sedí čestní hosté, představitelé města, významné osobnosti.

Na podiu pak sedí „slavné vysoké a neomylné prezidium“ – které řídí celý Skok.

I další účastníci Skoku mají svá pojmenování:

- Adláti - pomocníci prezidia, bdí nad vykonáváním příkazů prezidia
- Nadlišák - zastupuje fuxy a fuxie a přivádí je ke Skoku přes kůži
- Kontrária (protitečky) - vedoucí jednotlivých tablic (stolů)
- Kantor - vedoucí Smečky (hornické hudby)
- Semestři a semestriky - ti, kteří již byli přijati do hornického cechu - skočili přes kůži
- Fuxové a fuxie - horničtí učňové a akademici, kteří by byli rádi přijati do hornického cechu ale dosud ještě neskočili přes kůži
- Sese - všichni účastníci Skoku

Po představení města, hostů a vlastních účastníků skoku, případně čestných skokanů začíná samotný Skok. Ti kdo mají být přijati, vystupují na malý prázdný soudek od piva a jsou vyzváni ke krátkému proslovu, písni, básni. Poté následuje vypití „kytičky“ (0,3 l piva) "na ex" a přeskočení přes kůži, kterou drží předem určená dvojice převážně z řad čestných hostů. Kmotr skokana ho poté obejmě a pak se skokan zapíše do staré „skokové“ knihy, obdrží pamětní list, kterým byl přijat do cechu hornického a stává se řádným účastníkem Skoku.

Po skocích je vzpomenuo nežijících významných osobností, které se zasloužily o rozvoj hornických tradic a současně také na ty, kteří položili své životy při výkonu hornického povolání.

Součástí skokového večera je též předčítání humorně zpracovaného vědeckého pojednání či jiné zajímavé události – tzv. „švéflu“, pивní souboje a „svěcení diamantu“ - tupláku piva. Jako občerstvení je zpravidla podáván guláš v přesně stanoveném čase.

V průběhu programu zní známé hornické písně v předem daném pořadí a končí se hornickou hymnou. Působivý je i závěrečný odchod všech hodnostářů se zapálenými kahanci.

Dnes tradici Skoku udržují studenti a pedagogové Vysoké školy báňské Technické univerzity v Ostravě a Spolek Prokop Příbram, občanské sdružení, které si klade mimo jiné za cíl obnovovat a udržovat hornické tradice a obyčeje. Každý Skok má svoji „kůži“, ozdobenou obrázkem nebo ornamenty s datem konání a pořadím. Kůži po skoku uchovává pořadatel.

Zatímco v příbramské historii všechny skoky v období let 1849 až 1939 proběhly na akademické půdě VŠB v Příbrami, tak po přestěhování VŠB z Příbrami do Ostravy v roce 1945 se skoky konaly mimo půdu Almy mater, a sice v kulturních zařízeních jednotlivých patronátních důlních organizací, a to i mimo Ostravsko-karvinský region. Konaly se nepravidelně a sporadicky, teprve v roce 1972 obnovil dědičný kantor ostravské Alma mater Luboš Cwik éru systematického pravidelného konání skoků přes kůži, a to jedenkrát do roka, jak je tomu dodnes.

Letošní stodvaadvacátý Skok se konal 29. dubna v „noře“ – v Městském divadle v Chomutově po slavnostním průvodu městem Chomutovem. Pořadatelem a hostitelem byla již pošesté parta nadšenců z akciové společnosti Severočeské doly Chomutov. A mezi "čestnými skokany", kteří tak byli přijati do staroslavného cechu havířského, byl i starosta města Chodova, Ing. Josef Hora.

Štěpán Podešť

Chomutov 29. dubna 2011 - průvod městem. (Foto - archiv Jiřího Milty)

*Lahve musí být na tablici přesně vyrovnány!
Chomutov 29. dubna 2011 - 122. Skok přes kůži.* (Foto - archiv Jiřího Milta)

Ing. Hora a jeho asistenti při Skoku.

*Sbírka "skokových" kůží ostravské VŠB - TU
(Foto: zena-in.cz).*

*V cizině pořádají Skok přes kůži - Ledersprung
jen v Rakousku na Báňské universitě v Leoben.*

Vlevo: Do cechu hornického může být čestným skokem přijata i příslušnice ženského pokolení, když má krásné nohy, krátkou sukni a něco společného s havírnou, minimálně však s horníkem a když se ve svém hesle vyzná z lásky k černému pivu. (Ing. H. Martiníková, Ing. P. Mierva - 115. Skok Most)
Vpravo: Ukázka skoku přes kůži na 14. Setkání HMO ČR loni ve Stříbře. (foto archiv Jiřího Milta.)

